

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: 2017

Аналіз результатів пілотного застосування
Методики оцінки рівня корупції в Україні

Київ, 18 серпня 2017 року

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

- визначити параметри феномену сприйняття корупції, як специфічного виміру масової свідомості;
- оцінити рівень поширеності корупційних практик в реальних відносинах за сферами:
  - освіта
  - охорона здоров'я
  - судові органи
  - правоохоронні органи
  - дорожня поліція (ДАІ)
  - адміністративні послуги органів державної влади та ОМС
  - державні закупівлі
  - приватна сфера

МЕТОДИ ЗБОРУ ДАНИХ ТА ДИЗАЙН ВИБІРКИ

Компоненти дослідження	Методи збору даних	Дизайн вибірки	Обсяг вибірки	Рівень досяжності респондентів, %
Населення	особисті інтерв'ю "віч-на-віч"	Випадкова, стратифікована за 5 економіко-географічними районами України	2585	61%
Підприємці	телефонні опитування	Випадкова, стратифікована за розміром, галуззю та регіоном реєстрації для юридичних осіб та за регіоном для ФОП	1005	14%
Експерти	особисті інтерв'ю, телефонні опитування, самозаповнення	За методом "снігової кулі"	119	x

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБСТЕЖЕНИХ СУКУПНОСТЕЙ

Населення

- 45% - чоловіки, 55% - жінки;
- 39% - до 40 років, 48% - 40-69 років, 13% - старше 70 років;
- 29% - вища освіта, 46% - середня спеціальна, 25% - середня загальна та нижче

Підприємці

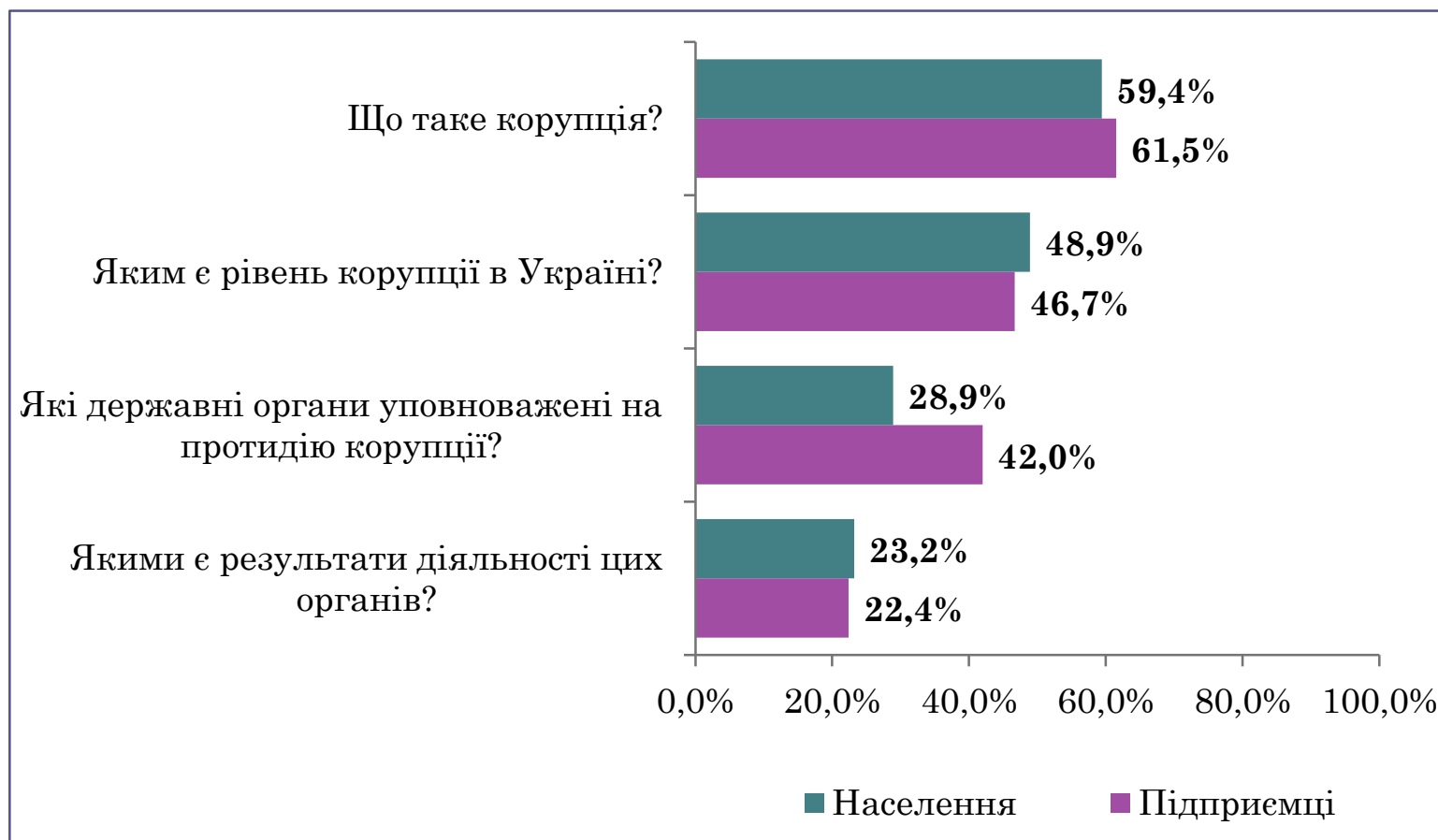
- 39% - власник чи співвласник бізнесу; 41% - директор, заступник директора, 15% - бухгалтер, заступник бухгалтера; 5%- керівник відділу, підрозділу та інші керівні посади

Експерти

- 22% - співробітники НДІ та аналітичних центрів, незалежні консультанти; 26% - фахівці з досвідом розгляду справ про корупційні правопорушення (адвокати, судді, прокурори); 28% - державні службовці, які працюють у сфері запобігання та протидії корупції; 24% - представники профільних НУО, міжнародних організацій, ЗМІ (ті, що досліджували тему корупції), громадські діячі

РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (1)

ІНФОРМОВАНІСТЬ ЩОДО КОРУПЦІЇ (ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЩО ВИЗНАЮТЬ СЕБЕ ДОСТАТНЬО ІНФОРМОВАНИМИ, %)

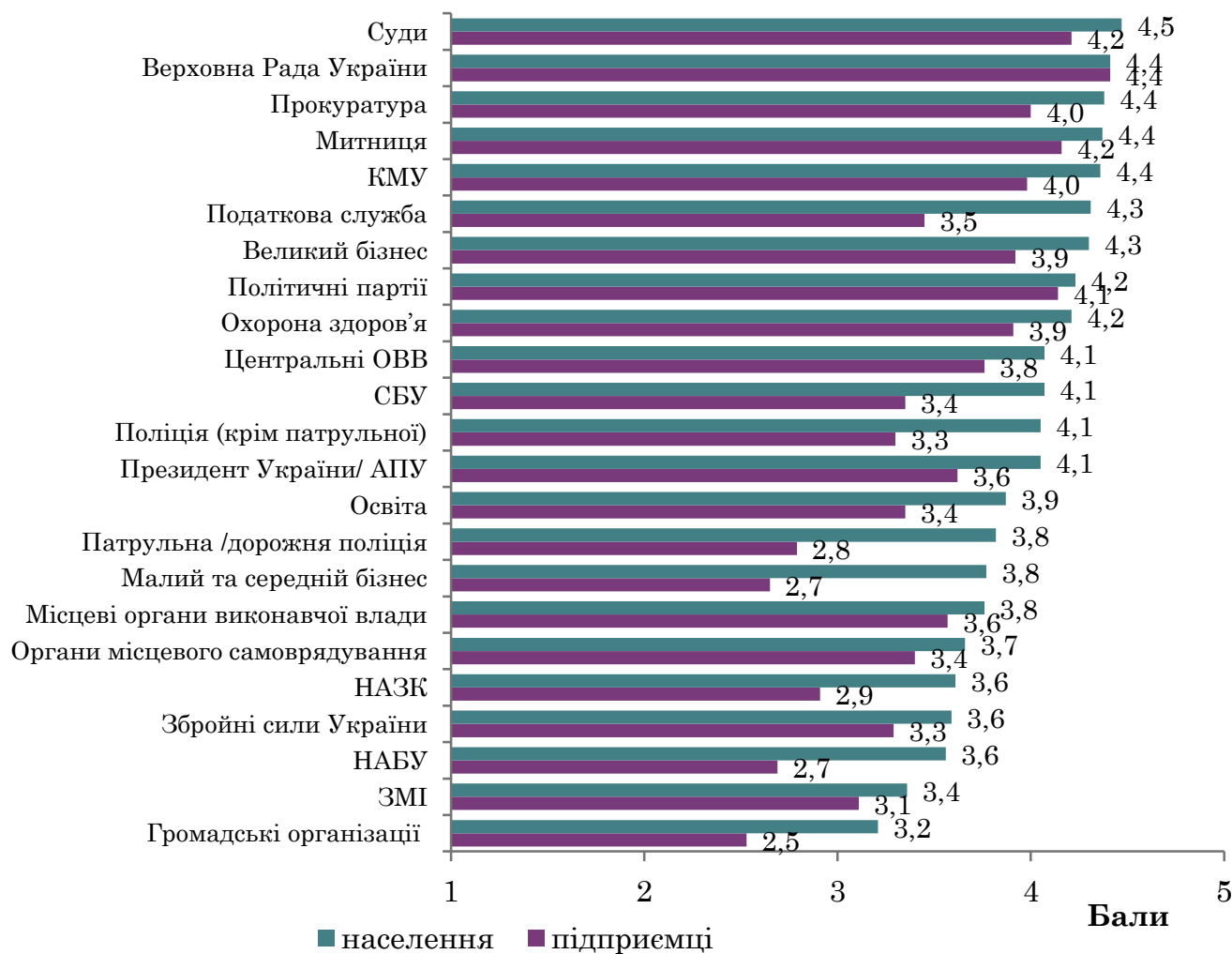
РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (2)

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КОРУПЦІЇ: РОЗПОДІЛ ЧАСТКИ ВІДПОВІДЕЙ ЗА СИТУАЦІЯМИ, ЯКІ ОПИТАНІ ВВАЖАЮТЬ КОРУПЦІЄЮ, %

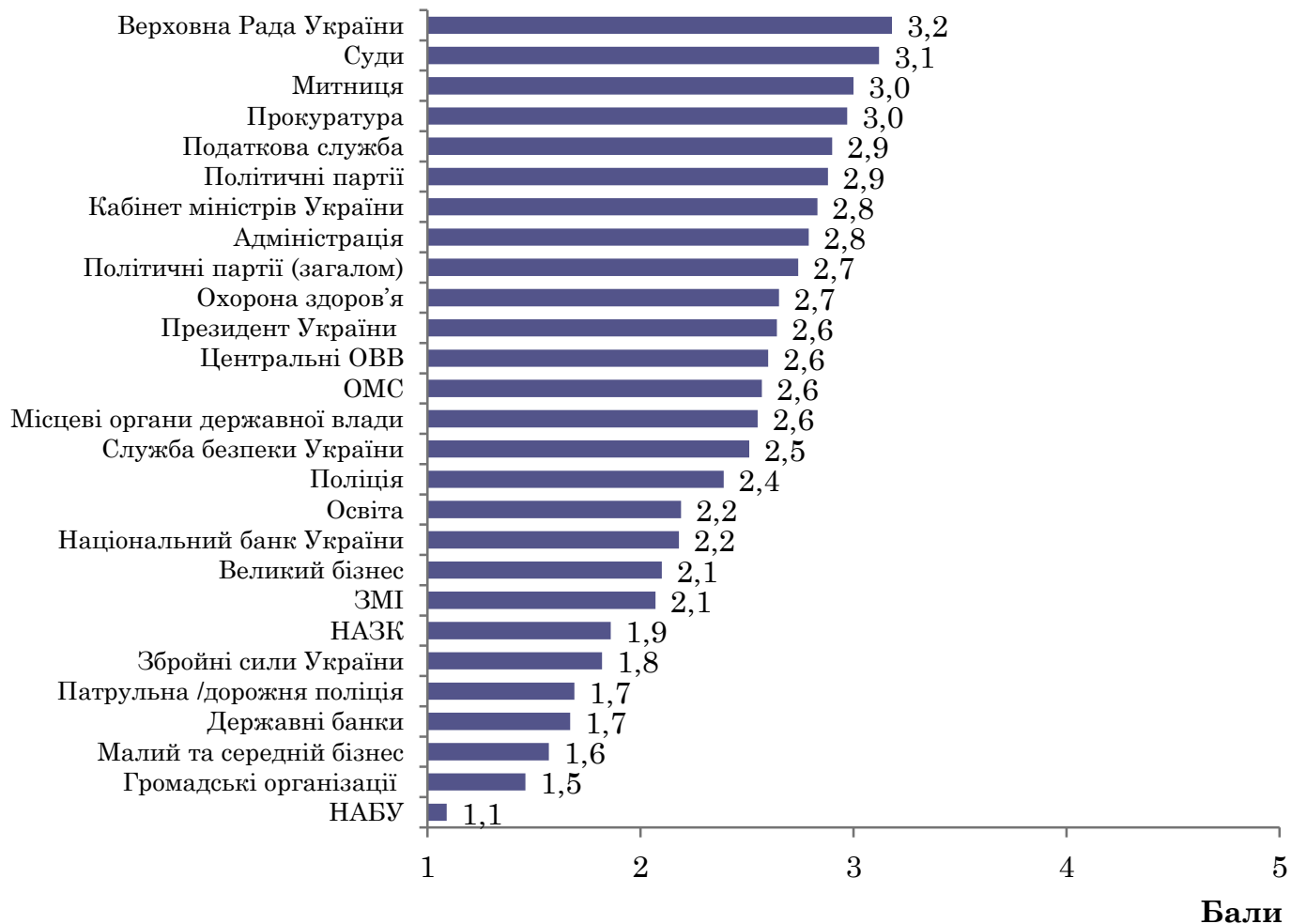
РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (3)

ІНДЕКС СПРИЙНЯТТЯ ПОШИРЕНОСТІ КОРУПЦІЇ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ ТА ІНСТИТУТАХ, %

РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (4)

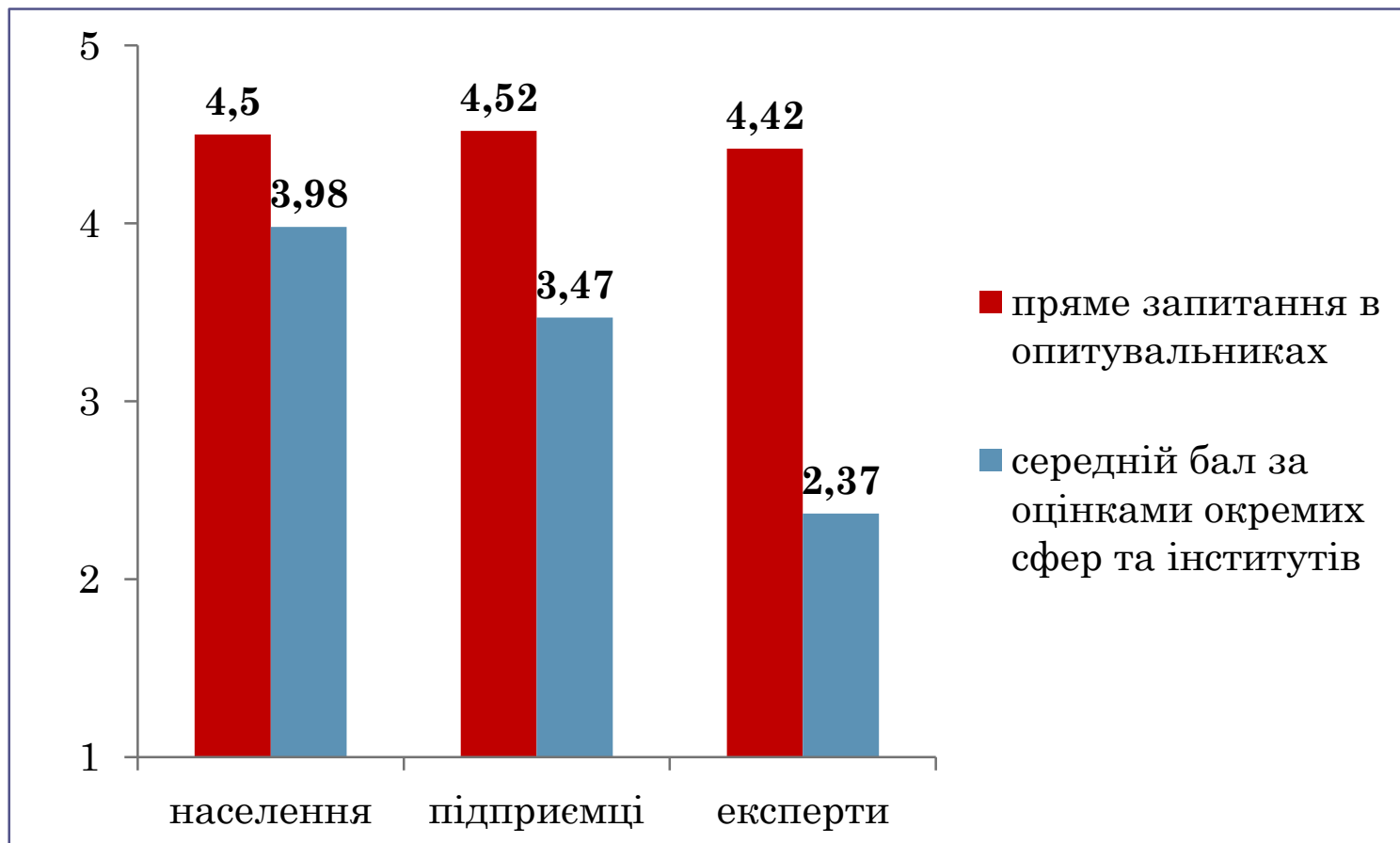
ІНДЕКС СПРИЙНЯТТЯ ПОШИРЕНОСТІ КОРУПЦІЇ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ ТА ІНСТИТУТАХ ЗА ОЦІНКАМИ ЕКСПЕРТІВ, %

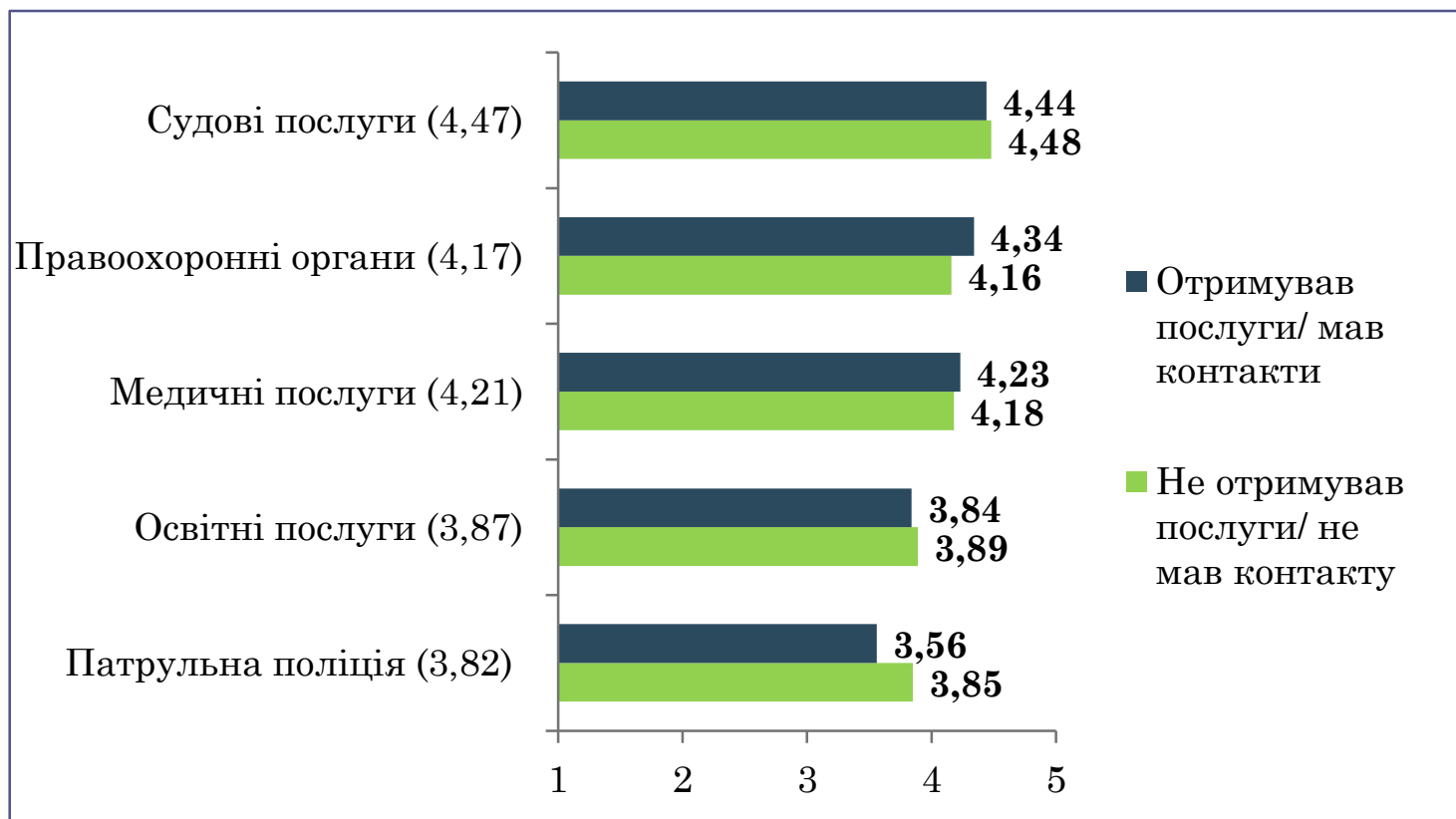
РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (5)

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА ПОШИРЕНОСТІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ, БАЛІВ

РОЗУМІННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ (6)

ОЦІНКИ ІНДЕКСУ СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НАЯВНОСТІ/ ВІДСУТНОСТІ КОНТАКТІВ НАСЕЛЕННЯ З ВІДПОВІДНИМИ ОРГАНАМИ ЧИ ІНСТИТУТАМИ

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (1)

ВКЛЮЧЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ У СОЦІАЛЬНІ СФЕРИ ТА ВЗАЄМОДІЇ

	Частка опитаних, які мали досвід контактів за останні 12 місяців, %
Охорона здоров'я	70,9
Освітні заклади	44,0
Органи державної влади та місцевого самоврядування: адміністративні послуги	32,0
Послуги енергетичних компаній	27,7
Патрульна /дорожня поліція	10,0
Виборчий процес	8,7
Правоохоронні орган	5,7
Судова система	3,4

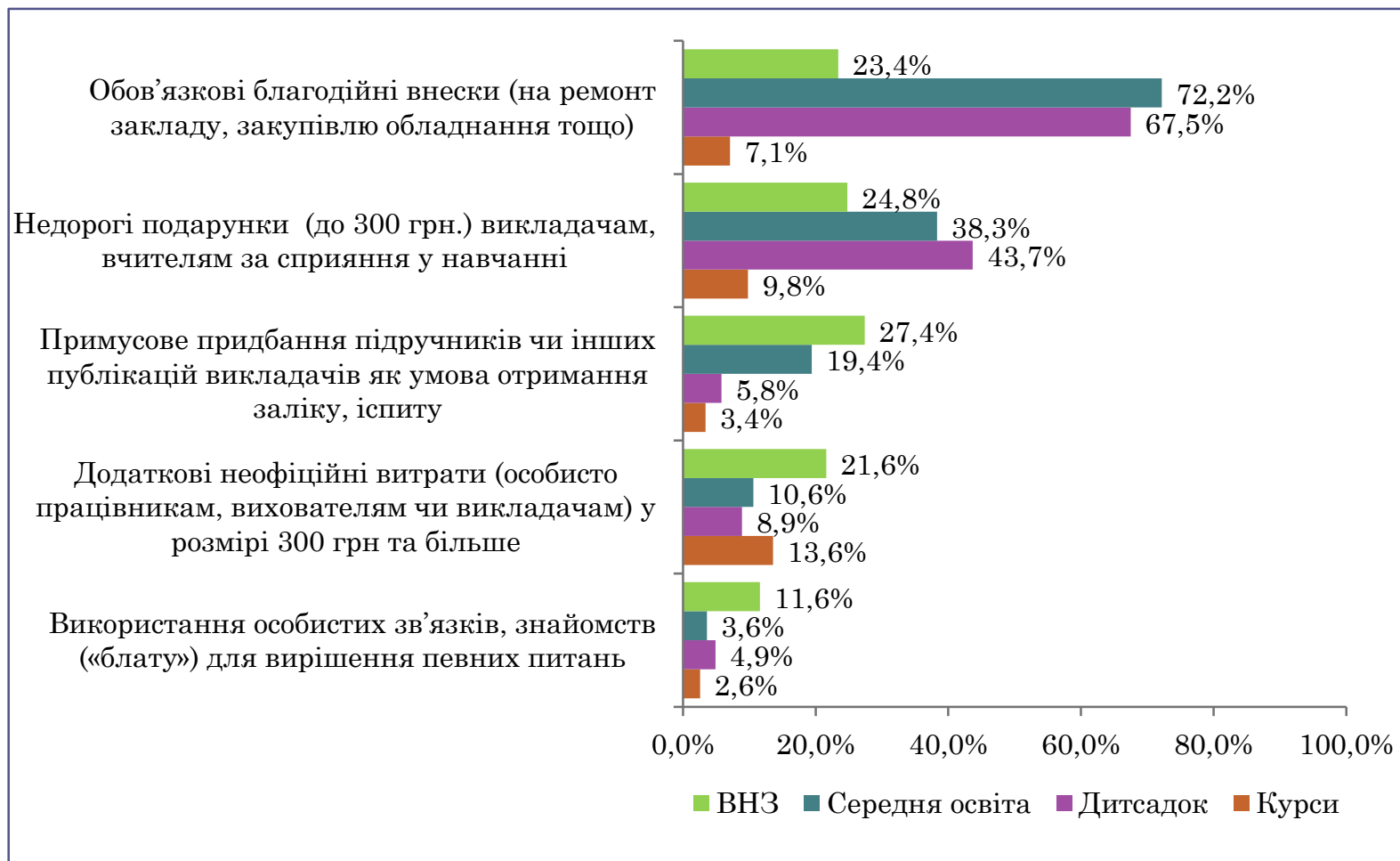
КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (2)

МЕДИЦИНА: Неформальні практики у закладах охорони здоров'я (% тих, хто зіткнувся з цим при останньому зверненні)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (3)

ОСВІТА: Неформальні практики у освітніх закладах (% тих, хто зіткнувся з цим)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (4)

ЕНЕРГЕТИЧНІ КОМПАНІЇ: Неформальні практики при отриманні послуг енергетичних компаній (*% тих, хто зіткнувся з цим*)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (5)

СУДОВА СИСТЕМА: Неформальні практики при отриманні судових послуг (*% тих, хто зіткнувся з цим*)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (6)

Адміністративні послуги органів державної влади та місцевого самоврядування: предмет контактів

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (6)

Адміністративні послуги органів державної влади та місцевого самоврядування: корупційна складова в 2011 та 2017 рр.

2011	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 24 % - контакти відбувалися за допомогою зв'язків, «блату», впливових родичів, знайомих, друзів; ▪ 16,4% - звернень супроводжувалися подарунками посадовцю; ▪ 10% - здійснювалися внески в благодійні фонди; ▪ 7,8% - давали гроші, майно, надавали послуги. <p>З урахуванням можливості одночасного існування кількох практик, корупційна складова фіксувалась щонайменше у 25 % контактів/ звернень.</p>
2017	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Поширеність корупційних практик скоротилася</u>: про існування корупційних ситуацій при останньому контакті вказали лише 6% респондентів. ▪ За умови виключення із аналізу тих, у кого контакти обмежились оформленням житлової субсидії показник суттєво збільшується - до 9 %

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (7)

Виборчий процес: підкуп виборців

- За останні 12 місяців **8,7%** опитаних зазначили, що в їх місцевості проходили вибори (переважно до органів місцевого самоврядування);
- **3,8% виборців** (від загальної кількості опитаних) - кандидати в депутати чи представники партій пропонували грошову винагороду за певний варіант голосування чи за вступ до партії;
- **5,4% виборців** – зазначили про аналогічні випадки, але замість грошової винагороди пропонувались подарунки, благодійна допомога тощо.

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (8)

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ: Корупційні практики у ситуаціях останнього контакту, %

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД НАСЕЛЕННЯ (9)

ПАТРУЛЬНА ПОЛІЦІЯ: Корупційні практики у ситуаціях останнього контакту, %

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (1)

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ: публічні посадові особи у близькому оточенні підприємців (частка підприємців, що до своїх близьких відносять певні категорії осіб, %)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (2)

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: сприйняття поширеності корупції
(середня оцінка за 5-бальною шкалою)

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: предмет контактів підприємств

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (4)

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: Корупційні та корупціогенні практики у ситуації останнього контакту, %

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (5)

СУДОВА СИСТЕМА: Корупційні та корупціогенні практики у ситуації останнього контакту, %

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (6)

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ: Корупційні практики у ситуації останнього контакту, %

6,3% підприємців мали 1 контакт; 8,4% - контактували 2 і більше разів

КОРУПЦІЙНИЙ ДОСВІД БІЗНЕСУ (7)

ЕНЕРГЕТИЧНІ КОМПАНІЇ: Корупційні практики у ситуації останнього контакту, %

17,2%	Зверталися до підприємств електропостачання
7,2%	Зверталися до підприємств газопостачання
75,0%	Контакти, пов'язані з дозвільними повноваженнями
14,3%	Довелося сплачувати додаткові і непередбачені договором кошти особисто працівникам
3,2%	Сплачували кошти у вигляді благодійності чи інших платежів, що мали сумнівний характер і не мали відношення до формальних договірних відносин
30,0%	Використовували неформальні механізми “торгівлі впливом”/”блату”, що базувались на особистих знайомствах, можливостях певних впливових осіб тощо

Таким чином, корупційна складова була характерна майже для половини всіх контактів (40 – 45%)

СПРИЙНЯТТЯ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ОРГАНИ ТА ІНСТИТУТИ НАСЕЛЕННЯ

СПРИЙНЯТТЯ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ОРГАНИ ТА ІНСТИТУТИ ПІДПРИЄМЦІ

СПРИЙНЯТТЯ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ОРГАНИ ТА ІНСТИТУТИ ЕКСПЕРТИ

СПРИЙНЯТТЯ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ОРГАНИ ТА ІНСТИТУТИ

Загальні індекси сприйняття ефективності протидії корупції
(розраховані як середні значення щодо всіх інститутів та органів)

- **1,91** – населення
- **2,48** – підприємці
- **2,57** – експерти

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (1)

Основною метою дослідження є збір даних, які є релевантними індикаторам державної антикорупційної політики, визначеним в таких правових актах:

- *Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VIII.*
- *Закон України «Про засади державної антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія)» від 14 жовтня 2014 року № 1699-VIII – Розділ 6.*
- *Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265) Додаток 3.*

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (2)

Базовими емпіричними індикаторами (відповідно до законодавства) є:

- *питома вага населення, що негативно ставиться до корупції;*
- *питома вага населення, що має досвід корупційних практик (ступінь «корупційної віктимізації» населення) як загалом, так і в окремих сферах;*
- *питома вага населення, що спроможне бути викривачем корупції (тобто тих, хто вже повідомляв компетентні органи чи готовий це робити);*

Інші індикатори наводяться лише в Державній програмі щодо реалізації засад державної антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки як індикатори для окремих завдань Стратегії.

- *питома вага населення, що свідомо відмовляється від корупційних моделей поведінки;*
- *питома вага населення, що знає і довіряє основним суб'єктам протидії корупції;*
- *питома вага населення, що усвідомлює сутність корупції та її наслідки.*

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (3)

Корупційний досвід за сферами та інститутами	Включеність		Корупційна складова контактів	
	населення	підприємці	населення	підприємці
Органи державної влади та ОМС: адміністративні послуги	31,4%	19,3%	6,0% - в цілому; 9,0% - без урахування звернень за ЖС	35%
Послуги енергетичних компаній	27,7%	24,4%	8,6%	40-45%%
Правоохоронні органи	5,7%	13,2%	19,0%	23,8%, 34% - відмова відповідати
Судова система	3,4%	13,3%	25,2%	20,40%
Охорона здоров'я	70,9%	x	від 35%; ще до 50% - сумнівні корупційні практики	x
Освітні заклади	44,0%	x	від 30%; ще до 40% - сумнівні корупційні практики	x
Патрульна/ дорожня поліція	9,3%	x	20,0%	x
Виборчий процес	8,7%	x	45-50%%	x
Публічні закупівлі	x	18,3%	x	45-55%%

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (4)

Готовність обрати корупційну модель поведінки
(використання корупції як інструменту), %

74% експертів переконані, що відмовитись від функціонального ставлення до корупції здатні **не більше 30 % населення**

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (5)

ВИКРИВАЧІ КОРУПЦІЇ: вже повідомляли компетентні органи чи готові це робити – 1,5-1,8%

Ключові проблеми:

- Розбіжність вербальної та реальної поведінки населення;
- Недовіра до тих, хто мав би реагувати;
- Інерція масової свідомості – осуд «стукачів»;
- Нерозуміння алгоритмів поведінки викривача;

Прожективна (уявна) ситуація

- декларують готовність повідомити про факти вимагання – 14,0% населення (серед підприємців – 24,7%);

Поведінка у реальній ситуації вимагання хабара.

- мали “намір” повідомити про вимагання – 19,0%;

що зробили?

- повідомили і не жалкують – 7,0%;
- повідомили і жалкують – 3,0%;
- не повідомили – **84,0%**;
- відмова від відповіді – 6,0%.

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (6)

Основні мотиви відмови від повідомлення

- «зневіра у дієвості такого викриття» - 45%;
- «недовіра до органів, що мають протидіяти корупції» - 32%;
- «можливість виправдання корупції» - 19%;
- інші мотиви – не більше 14%.

Особисте ставлення до викривачів (опитування підприємців)

- «порядна людина» - 52%;
- «кар'єрист» - 11,9%;
- «дивак» - 3,3%;
- «заздрісна людина» - 9,6%;
- «жадібна людина» - 7,7%;
- «зрадник» - 7,4%;
- «залежить від обставин» - 2,2%.

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (7)

Частка населення, яка знає про державні органи, уповноважені на протидію корупції, %	28,9
Частка населення, яка знає, якими є результати діяльності державних органів, уповноважених на протидію корупції, %	23,2
Поширеність корупції, балів:	
•НАЗК	3,61
•НАБУ	3,56
Ефективність протидії корупції, балів:	
•НАЗК	2,15
•НАБУ	2,18

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!